

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 21726/2023
29.01.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Весне Мاستиловић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Момчило Крстовић, адвокат из ..., против туженог ЈВП „Србијаводе“ Београд, ВПЦ „Морава“ из Ниша, чији је пуномоћник Маријана Антонијевић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1209/23 од 09.05.2023. године, у седници одржаној 29.01.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1209/23 од 09.05.2023. године у преиначујућем делу.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1209/23 од 09.05.2023. године у преосталом делу.

Образложење

Пресудом Основног суда у Деспотовцу, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиљи изврши радове који су неопходно потребни да би се тужиљина кп бр. .. која се налази у табли број ..., исказ број ..., мзв. „...“ КО ... довела у првобитно стање и то тако да прво скине слој шљунка сечом стабала и вађењем пањева са парцеле, да навезе оранични слој који је однет са парцеле и распланирање истог на парцели у површини од 4,29 ари. Ставом другим изреке, одбијен је део тужбеног захтева којим је тужиља тражила да се обавезе тужени да изврши радове који су неопходно потребни да би се тужиљина парцела кп бр. ... која се налази у табли број ..., исказ број ..., мзв. „...“ КО ..., довела у првобитно стање и то тако да прво скине слој шљунка са сечом стабала и вађењем пањева са парцеле, да навезе оранични слој који је однет са парцеле и распланирање истог на парцели и то: од досуђене површине од 4,29 ари до тражене површине од 34,14 ари и да тужиљи накнади штету – изгубљену добит због немогућности коришћења наведене парцеле за период од 2002. године до данас у укупном износу од 28.686,00 динара са законском затезном каматом за сваку годину почев од наредне године за претходну годину као

неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужила тражила да се обавезе тужени да јој исплати износ од 266.370,00 динара са законском затезном каматом почев од дана вештачења 26.08.2013. године па до исплате, а на име радова потребних да би се парцела тужиље кп бр. ... која се налази у табли број ..., исказ број ..., мзв. „...“ КО ..., површине 29,85 ари довела у обрадиво стање као неоснован. Ставом четвртим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1209/23 од 09.05.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиље и потврђена првостепена пресуда у ставу другом и трећем изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом и четвртм изреке тако да гласи: „Одбија се као неоснован тужбени захтев, којим је тужила тражила да се обавезе тужени да изврши радове који су неопходно потребни да би се парцела тужиље која носи ознаку кп бр. ... и која се налази у табли број ..., исказ број ..., мзв. „...“ КО ..., довела у првобитно стање и то тако да прво скине слој шљунка са сечом стабала и вађењем пањева са парцеле, да навезе оранични слој који је однет са парцеле и распланирање истог на парцели у површини од 4,29 ари и обавезана тужила да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 246.700 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију, побијајући је у целости, како то произлази из навода ревизије, због битне повреде одредаба Закона о парничном поступку и погрешне примене материјалног права.

Тужени је доставио одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/2011...18/2020 и 10/2023 – др. закон, у даљем тексту: ЗПП), у преиначујућем делу, с обзиром да је у том делу ревизија дозвољена по одредби члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, па је оценио да је ревизија у том делу неоснована, док је у преосталом делу недозвољена.

У поступку пред другостепеним судом није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Тужила је ревизију изјавила и због битне повреде одредаба ЗПП, међутим, у наводима ревизије није указала ни на једну битну повреду учињену пред другостепеним судом.

Према утврђеном чињеничном стању, на подручју Општине Деспотовац 1992. године је отпочео поступак комасације у коме је учествовао правни претходник тужиље, деда по оцу ББ из ..., који је преминуо 23.02.1992. године, а њега је наследио отац тужиље ВВ према коме је поступак комасације настављен. У поступку комасације извршено је излагање катастарског операта на јавни увид, утврђено фактичко стање поседа за сваког учесника комасације, извршена процена вредности земљишта које улази у комасациону масу, као и процена вредности објеката и дугогодишњих засада, затим је сачињен Пројекат комасације и сви акти су били изложени на јавни увид 15 дана, након чега је Комисија за комасацију по разматрању примедби усвојила Прегледни план комасационе процене и Пројекат комасације.

Преглед расподеле земљишта из комасационе масе је био јавно изложен од 01.03.1993. године до 30.03.1993. године, у ком року су учесници могли да ставе примедбе, те је под бројем исказа ... констатована изјава учесника комасације ВВ у вези примопредаје да додељену парцелу не прихвата јер није придодата још једна њива од 10 ари која се налази у челу њиве. Након тога донето је решење о привременој примопредаји земљишта из комасационе масе а затим је 10.01.2002. године донето

решење којим је утврђено да је на земљишту унетом у комасациону масу кп бр. .../... и .../... КО ..., учеснику комасације ББ престало право својине, односно право у погледу располагања, управљања и коришћења и расподељено земљиште из комасационе масе кп бр. ... МЗВ „...“ неплодно од 29,85 ари, њива треће класе од 4,97 ари и њива четврте класе од 8,23 ара, укупно 43,05 ари. Отац тужиље је ступио у посед додељене парцеле кп бр. ... МЗВ „...“ још 1992 – 1993 године, дана 31.05.2002. године покушана је достава наведеног решења – извода о расподели комасационе масе оцу тужиље као учеснику комасације и он је одбио пријем решења те му је оно остављено на вратима стана. Пре доношења решења од 10.01.2002. године – извода о расподели комасационе масе, отац тужиље ВВ је поднео тужбу тада Општинском суду у Деспотовцу ради накнаде штете настале на к.п. ... против Општине Деспотовац као тужене у предмету П 576/01, те је у тој парници тужбени захтев правноснажно одбијен због недостатка пасивне легитимације. Учесник комасације ВВ није изјавио жалбу на решење - извод о расподели комасационе масе и није покренуо управни поступак пред надлежним Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде. Тужбу у овом спору је 16.06.2010. године поднео отац тужиље ВВ, који је током спора преминуо, а парницу је наставила тужилја као његова наследница. Оценом налаза и мишљења вештака пољопривредне струке од 26.08.2013. године, првостепени суд је утврдио да је од укупне површине парцеле 34,15 ари необрадиво, као што је констатовано и приликом обављања вештачења у предмету П 576/01 дана 22.03.2004. године, да на истом постоји слој шљунка и има доста самониклог биља и стабла разног шумског дрвећа. Отац тужиље и друге комшије који су добили земљиште из комасационе масе добијене парцеле нису обрађивали због честих поплава и то од самог почетка, односно саме доделе земљишта.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, односно од чињенице да је катастарска парцела број ... у моменту доделе правном претходнику тужиље ВВ из комасационе масе била неплодна у површини од 29,85 ари, да је приликом вештачења у парници коју је ВВ водио против Општине Деспотовац ради накнаде исте штете као у овом спору, које је обављено 2004. године, утврђено да је ова парцела необрадива у већој површини, односно 34,15 ари, а да тужилја у овој парници тражи да се површина од 29,85 ари доведе у стање у коме никада није била, првостепени суд је применом одредаба чланова 154. став 1, 155. 184, 185. и 189. став 1. и 3. Закона о облигационим односима одбио тужбени захтев за накнаду штете у виду успоставе пређашњег стања на овој површини парцеле, као и тужбени захтев за накнаду изгубљене добити због немогућности коришћења ове површине парцеле, оценивши да између настале штете и радње, односно пропуста туженог као тужбом означеног штетника нема узрочно последичне везе.

Осим због изложених разлога, првостепени суд је у погледу тужбеног захтева за накнаду штете за изгубљену добит због немогућности издавања у закуп 29,85 ари од к.п. бр. ... оценио да је овај захтев неоснован и због тога што је у односу на њега приговор застарелости који је ставио тужени основан. Ово стога што из налаза вештака пољопривредне струке Симе Јовичића, који је изашао на лице места 2004. године у парници коју је отац тужиоца поводом накнаде штете на к.п. ... водио против Општине Деспотовац у предмету П 576/01, произлази да је у то време на кат. парцели ... обрадиво било 8,90 ари а да је површина од 34,15 ари била необрадива, тако да је по оцени првостепеног суда штета добила свој коначни облик 2004. године, јер је стање од тада, па до изласка вештака пољопривредне струке Ненада Стојановића на лице места у овој парници непромењено, како то произлази из налаза вештака. Тужба у овом спору је поднета 16.06.2010. године, због чега је потраживање тужиље за накнаду

штете на име изгубљене добити застарело, јер су од момента настанка штете до дана подношења тужбе протекли прописани како субјективни рок од три године, тако и објективни рок од пет година, па је применом одредаба члана 376. став 1. и 2. Закона о облигационим односима, тужбени захтев за накнаду штете због изгубљене добити одбио и из овог разлога.

Првостепени суд је одбио и евентуални тужбени захтев којим је тужила уместо накнаде штете успоставом ранијег стања на парцели, тражила накнаду штете у новцу потребном да се парцела тужиле доведе у првобитно стање и то за површину од 29,85 ари из истих разлога из којих је одбијен и основни захтев за накнаду штете успостављањем стања које је било пре него што је штета настала.

Другостепени суд је оценио да је становиште првостепеног суда засновано на правилној примени материјалног права на потпуно и правилно утврђено чињенично стање, због чега је ставом првим изреке жалбу тужиле одбио и потврдио првостепену пресуду у делу који се односи на накнаду штете к.п. ... на површини од 29, 85 ари како успоставом ранијег стања, тако и исплатом у новцу потребном да се парцела тужиле у овој површини доведе у првобитно стање.

Тужила ревизијом побија правноснажну одлуку којом је одбијена њена жалба и потврђена првостепена пресуда у ставовима другом и трећем изреке, односно у делу којим је тужбени захтев одбијен, а Врховни суд је ценећи дозвољеност изјављене ревизије у том делу у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, оценио да је ревизија у том делу недозвољена.

Према члану 410. став 2. тачка 5. ЗПП, ревизија је недозвољена ако је изјављена против пресуде против које по закону не може да се поднесе (члан 403. став 1. и 3), осим члана 404. овог закона.

Чланом 410. став 1. ЗПП, прописано је да ће неблагоприятну, непотпуну и недозвољену ревизију одбацити решењем првостепени суд без одржавања рочишта, а чланом 413. ЗПП да ће неблагоприятну, непотпуну и недозвољену ревизију одбацити Врховни суд решењем ако то, у границама својих овлашћења (члан 410. није учинио првостепени суд).

Према члану 403. став 3. ЗПП, ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијеног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе.

Тужба у овом спору је поднета 16.06.2010. године, а њом је тада тражена чинидба којом би се успоставило пређашње стање и накнада штете од 160.000,00 динара. Тужба је преиначена 24.10.2017. године, повећањем тужбеног захтева за накнаду штете на укупан износ од 295.056,00 динара, што по средњем курсу НБС од 119,2505 динара за евро на тај дан, износи 2.474,25 евра.

Како вредност предмета спора побијеног дела правноснажне пресуде (дела којим је потврђена првостепена пресуда у одбијајућем делу), не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан преиначења тужбе, Врховни суд је оценио да је ревизија тужиле у том делу недозвољена.

На основу изложеног применом одредбе члана 413. донета је одлука у ставу другом изреке.

Првостепени суд је применом одредбе члана 185. став 1. Закона о облигационим односима делимично усвојио тужбени захтев за чинидбу – извођење радова који су потребни да би се парцела тужиле довела у првобитно стање на површини од 4,29 ари, оценивши да постоји одговорност туженог за штету насталу на овој површини к.п. ... 4,29 ари, јер је то површина која представља разлику од неплодних 29,85 ари још при

уласку тужиљиног правног претходника у посед кат. парцеле бр. ..., до касније, 2004. године, утврђеног необрадивог земљишта од стране вештака у површини од 34,15 ари.

Другостепени суд је оценио да је првостепени суд приликом одлучивања о захтеву за накнаду штете чинидбом којом ће се успоставити раније стање на парцели тужиље на површини од 4,29 ари, погрешно применио материјално право, с обзиром да је успостављање ранијег стања један од видова накнаде материјалне штете, па се примењују рокови застарелости за потраживања накнаде штете прописани одредбом члана 376. ст.1. и 2. Закона о облигационим односима, те је тужбени захтев и у том делу застарео из истих разлога због којих је застарео и тужбени захтев за накнаду штете у новцу, те је у том делу преиначио првостепену пресуду и тужбени захтев одбио.

По оцени Врховног суда, овакав закључак другостепеног суда је, супротно наводима ревизије, правилан и на закону заснован, с обзиром да из правилно утврђеног чињеничног стања произлази да је стање на парцели на којој тужиља тражи отклањање штете у погледу обрадивости непромењено од момента када је 2004. године вршено вештачење у парници коју је отац тужиље водио истим поводом против Општине Деспотовац, да је такво стање вештак констатовао и у овој парници, у којој је отац тужиље тужбу поднео 16.06.2010. године, односно да је на к.п. ... необрадива била површина од 34,15 ари и 2004. године, те је дакле стање у погледу штете на парцели постало коначно најкасније те године. Из образложења првостепене пресуде произлази да суд сматра да се на накнаду материјалне штете успоставом ранијег стања не примењују рокови застарелости прописани чланом 376. став 1. и 2. Закона о облигационим односима, међутим то становиште је погрешно, како је то правилно оценио другостепени суд. Ово стога што и успостава стања какво је било пре настанка штете представља вид накнаде материјалне штете сходно одредби члана 185. став 1. Закона о облигационим односима којом је изричито прописано да је одговорно лице дужно успоставити стање које је било пре него што је штета настала, док је ставом 3. исте одредбе прописано да када успостављање ранијег стања није могуће, или када суд сматра да није нужно да то учини одговорно лице, суд ће одредити да оно исплати оштећенику одговарајућу своту новца на име накнаде штете, из чега произлази да је примаран начин отклањања материјалне штете успоставом ранијег стања, а тек уколико то није могуће досудиће се накнада материјалне штете у новцу, тако да у овом случају тражена чинидба представља вид накнаде материјалне штете, због чега се имају применити одредбе о застарелости потраживања накнаде штете из члана 376. став 1. и 2. Закона о облигационим односима, како је то правилно учинио другостепени суд.

Тужиља осталим наводима ревизије побија утврђено чињенично стање, што је у преиначујућем делу дозвољен разлог ревизије по одредби члана 407. став 2. ЗПП, међутим, ови наводи нису основани, јер је чињенично стање у првостепеном поступку потпуно и правилно утврђено, а другостепени суд је, у делу у коме је првостепени суд погрешно сматрао да се на чинидбу као вид накнаде штете, не примењују рокови застарелости из члана 376. ст.1. и 2. Закона о облигационим односима, на утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, како је то већ објашњено.

На основу изложеног, применом одредбе члана 414. ЗПП, донета је одлука као у ставу првом изреке.

**Председник већа – судија
Марина Милановић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић